

Beleidsplan Stichting Herengracht 401 2024 – 2027

“H401 is opening the future by questioning the past.”

Inleiding

Dit beleidsplan schetst de koers en doelstellingen voor de komende vier jaar van de Stichting Herengracht 401 (H401). Het plan is bedoeld voor intern gebruik, waarbij het fungeert als een leidraad voor onze activiteiten, en voor extern gebruik, om onze visie en missie duidelijk te communiceren naar belanghebbenden en stakeholders.

1. Huidige politieke situatie in Nederland en Europa

1.1 Een overzicht: Nederland en Europa bevinden zich momenteel in een periode van politieke uitdagingen en veranderingen. In Nederland is er een toenemende polarisatie tussen verschillende politieke stromingen, waarbij kwesties zoals immigratie, klimaatverandering en de economische impact van de COVID-19 pandemie centraal staan. Deze polarisatie heeft geleid tot een versnippering van het politieke landschap en een groeiende vraag naar inclusieve oplossingen die recht doen aan de diverse belangen en perspectieven binnen de samenleving.

Op Europees niveau worden de Europese Unie en haar lidstaten geconfronteerd met meerdere uitdagingen, waaronder de nasleep van de Brexit, de migratiecrisis aan de grenzen, en geopolitieke spanningen met Rusland en China. Tegelijkertijd is er een groeiende roep om meer Europese samenwerking op het gebied van klimaatbeleid, digitale innovatie, en veiligheidskwesties.

1.2 De positie van Stichting H401: Als erfgoedstichting met een focus op het onderzoeken van het belang van collectieve herinneringen en identiteit, neemt Stichting H401 een unieke positie in binnen deze politieke context. Door het gebruik van kunst, dialoog en onderzoek als katalysatoren voor haar werk, streeft de stichting naar het samenbrengen van diverse perspectieven, zelfs wanneer dit complexe geschiedenissen en verhalen betreft.

In de huidige politieke en maatschappelijke context zet Stichting H401 zich in voor het bevorderen van inclusieve maatschappijen en het begrijpen van cultureel geheugen voor een tolerantere wereld. Door haar activiteiten en projecten, zoals educatieve rondleidingen, tentoonstellingen en samenwerkingen met andere culturele organisaties, draagt de stichting bij aan het creëren van een ruimte voor dialoog, reflectie en begrip over beladen erfgoed en identiteit.

Stichting H401 neemt deel aan internationale samenwerkingen en projecten, zoals het project "Contested Desires, Constructive Dialogue", waarin sporen van de koloniale periode in Europa en de effecten op de gekoloniseerde landen worden onderzocht. Deze internationale betrokkenheid verrijkt niet alleen het werk van de stichting, maar draagt ook bij aan het bevorderen van samenwerking en begrip tussen verschillende Europese landen en culturen.

Kortom, Stichting H401 staat in de huidige politieke situatie in Nederland en Europa voor inclusie, dialoog en het verkennen van de kracht van kunst en cultuur om ons verleden en onze toekomst vorm te geven.

Beleidsplan Stichting Herengracht 401 2024 – 2027

“H401 is opening the future by questioning the past.”

2. Achtergrond en historische context

2.1 Historische verankering: Stichting Herengracht 401 vindt haar wortels in de Tweede Wereldoorlog, waarin het appartement van kunstenares Gisèle aan de Herengracht 401 diende als onderduikplek voor Duits-Joodse jongeren onder de schuilnaam Castrum Peregrini. Rond de onderduik gemeenschap ontstaat na de oorlog een exil gemeenschap die o.a. een tijdschrift uitgeeft. Gisèle (1912 – 2013) blijft tot aan haar dood in het huis wonen en werken.

2.2 Evoluerende koers In 2008 wijzigt het huidige bestuur radicaal de koers en zet de exil-activiteiten stop. Voortaan staan culturele activiteiten en hedendaagse kunst centraal in een reeks activiteitenprogramma's. Via de multidisciplinaire jaarprogramma's met thema's als *Fanatisme, Vrijheid, Vriendschap, Cultureel Geheugen, het Vrouwelijk Perspectief, Diversiteit (Perplex), Schaamte & Masculiniteit* en *Productive Archiving* vond er vanaf 2009 een continue verdieping plaats van de centrale onderzoeksvraag 'waarom onschuldige mensen (in H401) moesten onderduiken tijdens WOII'. Deze zoektocht leidde uiteindelijk tot het huidige profiel van de stichting waarin collectieve herinnering en identiteit centraal staan, met activiteiten tussen kunst en erfgoed, en vaak met een onderzoekend, participatief karakter in samenwerking met lokale en internationale culturele organisaties en universiteiten.

3. Onze huidige positie

3.1 Cultuur als enabler Onze activiteiten worden aangedreven door kunst, dialoog en onderzoek, die fungeren als katalysatoren voor ons werk. We streven naar het samenbrengen van diverse perspectieven, ook wanneer dit complexe geschiedenissen en verhalen betreft.

3.2 Financiële positie In 2022 hebben we het pand Beulingstraat verkocht, waardoor we middelen hebben verworven voor de verduurzaming en renovatie van Herengracht 401. We hebben voorlopig een solide financiële basis om onze doelen te realiseren.

3.3 Huisvesting en toekomstplannen De bovenste drie verdiepingen van het pand Herengracht 401 worden toegankelijk gemaakt met een nieuwe lift die een letterlijke én visuele verbinding zal maken met de te vernieuwen ontvangstruimte op begane grond niveau. De liftschacht zelf wordt een kunstwerk en daarmee onderdeel van de totaal-ervaring bij bezoek aan het huis; hedendaagse kunst biedt letterlijk toegang.

Tegelijkertijd worden er maatregelen genomen om het gebouw energie- en klimaat technisch te verduurzamen. Isolatieglas, warmtepomp, zonnepanelen en waar nodig en mogelijk zal wand- en vloerisolatie zal toegepast worden in de verblijfsruimten op niveau 0 tot en met 4.

4. Internationale samenwerking en erkenning

4.1 Internationale netwerken De radicale koerswijziging in 2008 in het bestaan van de stichting bracht al snel een actieve internationale tak van activiteiten met zich mee.

Sinds 2016 zijn wij lid van Culture Action Europe, de belangenorganisatie voor de culturele sector in Europa en sinds 2022 van ICOM waarbij we deelnemen aan de afdelingen DEMHIST (historische huizen) en ICMEMOHRI (herinneringsplekken). In 2023 zijn we toegetreden tot de International Coalition of Sites of Conscience, wat ons globaal verbindt en verrijkt met vergelijkbare organisaties als de onze. De stichting zal de deelname in dergelijke netwerken verder uitbreiden om zodoende aansluiting te vinden bij bestaande kaders. Mogelijk zijn hiermee ook andere bronnen voor (project-) financiering aan te boren.

Beleidsplan Stichting Herengracht 401 2024 – 2027

“H401 is opening the future by questioning the past.”

4.2 Internationale projecten en samenwerkingen Sinds 2012 zijn we gestart met internationale samenwerkingsprojecten, veelal door de Europese Unie gefinancierd. In de loop van de jaren zijn die groter en intensiever geworden, waarbij gebruik gemaakt wordt van diverse EU-programma's en de gevestigde samenwerkingsverbanden zoals met de European Cultural Foundation en het Goethe-Institut. Op die manier heeft H401 een Europees netwerk opgebouwd van culturele en universitaire partners. Voor de komende drie jaar (2024 – 2026) neemt H401 o.a. deel aan het project *Contested Desires, Constructive Dialogues*, met partners van binnen en buiten Europa, om sporen van de koloniale periode in Europa en de effecten van de gekoloniseerde samenlevingen te onderzoeken. De stichting zal verder inzetten op dergelijke Europese samenwerkingsprojecten.

4.3. Nationale projecten en samenwerkingen Op nationaal en lokaal niveau bestaan er samenwerkingsverbanden met organisaties zoals Kunsten'92, SMH 40 -45, Boekman stichting, Creative Court, Kunstfort bij Vijfhuizen, Het Geluid Maastricht, iArts Maastricht, KABK Den Haag, Piet Zwart Academie, Dat Bolwerck. Sinds een aantal jaren werkt H401 samen met Museum van Loon, de Reinwardt en de Oude Kerk, in een 'interhistorische coalitie', gefinancierd door het Amsterdams Fonds voor de Kunst. Daarbij wordt jaarlijks een internationale kunstenaar begeleid, die in staat wordt gesteld te werken aan een project die de brug slaat tussen het erfgoed van de betreffende Amsterdamse instellingen en het heden, met behulp van contemporaine kunstuitingen.

5. Profiel en identiteit

5.1 Historische erfgoed en kunst Het voormalige pand van de kunstenares Gisèle is een historisch huis met intacte interieurs uit de jaren '40, '50 en '60. Het erfgoed van het huis wordt tegenwoordig gebruikt om geheugen en collectieve herinnering te onderzoeken. We verwelkomen hedendaagse kunstenaars en hun werk, die nieuwe interpretaties van- en perspectieven op de geschiedenis bieden, de relevantie van verhalen voor het heden bevragen en nieuwe visies op de toekomst bieden.

5.2 Beladen erfgoed en identiteit In diverse projecten stellen we beladen erfgoed centraal en onderzoeken we de werking van collectief geheugen en de relatie met identiteit door middel van exposities, lezingen, publicaties, workshops, e.d. Denk hierbij aan het jaarprogramma mét bijbehorend boek *SHAME! and Masculinity*, of ons Europese samenwerkingsproject *Heritage Contact Zone*. Concepten zoals 'multidirectional memory' vormen hierbij een leidraad.

6. Visie en Missie

6.1 Visie

Wij zijn overtuigd dat meerdere perspectieven op geschiedenis naast elkaar kunnen bestaan en in een constructieve en productieve dialoog kunnen treden. Bewustzijn over, en het benutten van dit potentieel van cultureel geheugen draagt bij aan het bevorderen van inclusievere maatschappijen.

Beleidsplan Stichting Herengracht 401 2024 – 2027

“H401 is opening the future by questioning the past.”

6.2 Missie:

H401 is een "Memory Machine" die ervaringen, kennis en complexe verhalen verkent, die niet uitsluitend gerelateerd zijn aan de onderduikperiode tijdens WOII, om bewustwording over de dynamiek van cultureel geheugen te bevorderen en daarmee een bijdrage te leveren aan een meer inclusieve maatschappij. We bereiken "change makers", studenten en geïnteresseerde burgers via artistiek en universitair onderzoek, kennisuitwisseling en een cultureel activiteitenprogramma.

7.

Doelstellingen

7.1 Beheer en ontsluiting We zetten in op het beheer en de ontsluiting van historisch erfgoed, waaronder de interieurs, archieven, collecties en verhalen van de voormalige bewoners van het pand.

7.2 Kennisontwikkeling en -deling We bevorderen kennisontwikkeling en -deling over de dynamiek van het cultureel geheugen en haar potentie voor een meer inclusievere maatschappij door middel van kunstprojecten, onderzoek en internationale samenwerking.

7.3 Ervaringen bieden We ontwikkelen en bieden ervaringen aan diverse doelgroepen door middel van ons bezoekersprogramma, evenementen en participatieve projecten. Deze ervaringen zijn gericht op de bewustwording van de rol van cultureel geheugen in de maatschappij. De bezoekers worden met het begeleid betreden van de tijdscapsules van de jaren '40 en '50 én met voorbeelden van werk van hedendaagse kunstenaars zich bewust en ook uitgedaagd zichzelf te positioneren t.o.v. vragen als inclusie vs. exclusie, ambiguïteit, diversiteit, burgerschap.

8. Doelgroepen en Bereik

8.1 Bezoekersprogramma Ons bezoekersprogramma is gericht op volwassenen, historische verenigingen, kunstliefhebbers en educatieve groepen. De publieksruimte op de BG (max. 25 a 30 pers) en de historische ruimtes in het huis (12pers) lenen zich bij uitstek voor kleinere tot middelgrote groepen waarbij laagdrempelige uitwisseling ('dialogoog') altijd kenmerkend blijft.

8.2 Studenten We willen educatieve rondleidingen voor studenten uit creatieve en andere opleidingen verder ontwikkelen.

8.3 Middelbare Scholieren Het bereiken van middelbare scholieren staat op onze agenda, met een focus op effectieve methoden om deze doelgroep te bereiken.

8.4 Professionals We overwegen evenementen en trainingen voor professionals, hoewel dit gebied nog nader moet worden ontwikkeld.

Beleidsplan Stichting Herengracht 401 2024 – 2027

“H401 is opening the future by questioning the past.”

9. Benchmarkinstellingen We kijken naar vergelijkbare instellingen zoals andere historische en/of kunstenaarshuizen, erfgoedinstellingen en musea zowel nationaal en internationaal. We zijn bijzonder geïnteresseerd in instellingen die op een vernieuwende wijze met hun collectie en verhaal omgaan. Wij verstaan onder innovatie een voor de betreffende instelling – radicaal - andere wijze van omgang met het erfgoed want innovatie is meer dan alleen technische vernieuwing. Voor H401 spelen kunstenaars daarbij een grote rol. Bijvoorbeeld: Boekman Stichting, galeries, academies, en andere culturele organisaties voor inspiratie en mogelijke samenwerkingen.

10. Activiteiten

10.1 Openstelling We onderzoeken de mogelijkheden voor dagelijkse openstelling en overwegen een online inschrijf- en aanmeldsystemen voor bezoekers.

10.2 Residence/Fellowship We blijven het "artists in residence" programma ondersteunen, waar kunstenaars de historische onderduiketage gebruiken om nieuw werk te creëren.

10.3 Evenementen/tentoonstellingen Kleinschalige evenementen zullen thematisch gekoppeld zijn aan het onderzoek uit de residence en projecten, met duidelijke criteria voor programmering en doelgroepen.

10.4 Guesthouse Het gastenhuis van H401 herbergt al jarenlang de eigen *artists in residence* maar ook kunstenaars, dansers, filmmakers, schrijvers, onderzoekers etc. die door culturele partnerinstellingen op uitnodiging naar Amsterdam komen. De H401 appartementen vervullen hiermee een broedplaatsfunctie; *‘samenwerking, creativiteit, innovatie, vrijheid en ruimte voor toeval’*. (Wethouder Meliani: *‘broedplaatsen zorgen voor connectie tussen kunstenaars en de stad’* – Boekman Extra 44 februari 2024).

Het gastenhuis zorgt daarnaast voor een inkomsten die aan de doelstellingen van de stichting ten goede komen, en op die manier een bijdrage vormen aan de financiële duurzaamheid en daarmee het langdurig behoud van dit unieke Amsterdamse erfgoed.

Tot slot, een vooruitblik: met het realiseren van de verduurzamings-, verbouwings-, en renovatieplannen in 2024 en 2025, zal Herengracht 401, alias het Huis van Gisèle, voor de toekomst gewaarborgd zijn. Een huis dat dient als plek van ontmoeting en bewustwording én dat dient als uitgangspunt voor het uitdragen van het gedachtengoed van. Het huis en het erfgoed zullen een vorm van transitie ingaan; steeds nadrukkelijker zullen de sporen, ingrepen van hedendaagse kunstenaars in het huis zichtbaar worden en als commentaar, als een *counter-narratief*, een extra laag toevoegen aan de veel gelaagde geschiedenis. 401 wordt een huis waar ook toekomstige generaties zich aan zullen blijven verbinden. We kijken uit naar een periode van groei, samenwerking en verrijking in de komende vier jaar.

Dit beleidsplan illustreert onze toewijding aan het behouden en delen van erfgoed, het bevorderen van inclusie en dialoog, en het verkennen van de kracht van kunst en cultuur om ons verleden én onze toekomst vorm te geven.

Beleidsplan Stichting Herengracht 401 2024 – 2027

“H401 is opening the future by questioning the past.”

Communicatieplan

1 Doelstelling Het doel van dit communicatieplan is om de visie, missie, doelstellingen en activiteiten van de Erfgoedstichting Huis van Gisèle (ES) en Stichting Herengracht 401 (H401) effectief te communiceren naar zowel interne stakeholders (medewerkers, vrijwilligers) als externe stakeholders (publiek, partners, financiers) gedurende de komende vier jaar. Het plan zal zich richten op het vergroten van bewustzijn, betrokkenheid en participatie bij de activiteiten en initiatieven van de stichtingen.

2 Strategie

1. Doelgroepanalyse: Een grondige analyse van de verschillende doelgroepen (volwassenen, historische verenigingen, kunstliefhebbers, studenten, middelbare scholieren, professionals, etc.) zal worden uitgevoerd om hun behoeften, interesses en communicatievoorkeuren te begrijpen.

2. Multikanaalaanpak: Een diversiteit aan communicatiekanalen zal worden ingezet om een breed publiek te bereiken, waaronder sociale media, website, nieuwsbrieven, persberichten, evenementen, educatieve programma's, en samenwerkingen met lokale media en partners. In eerdere planvorming én heel recent opnieuw is bijv. het voorstel ter sprake gekomen dat een magazine (print / online?) een platform ten behoeve van het uitdragen van het gedachtengoed kan zijn.

3. Consistente boodschap: Een consistente boodschap die de kernwaarden, visie en missie van de stichtingen weerspiegelt, zal worden ontwikkeld en gecommuniceerd op alle communicatiekanalen.

4. Interactie en betrokkenheid: Actieve betrokkenheid van het publiek zal worden aangemoedigd door middel van interactieve content, zoals polls, discussies, en de mogelijkheid tot het delen van ervaringen en verhalen.

5. Partnerschappen: Samenwerkingen met relevante partners zoals culturele organisaties, onderwijsinstellingen, en lokale overheden worden gezocht om het bereik en de impact van de communicatie-inspanningen te vergroten.

3 Actieplan

1. Contentcreatie: Ontwikkelen van hoogwaardige en boeiende content, waaronder blogposts, video's, interviews met kunstenaars, en virtuele rondleidingen door de museale ruimten. In eerdere planvorming én heel recent opnieuw is bijv. het voorstel ter sprake gekomen dat een magazine (print / online?) een platform ten behoeve van het uitdragen van het gedachtengoed kan zijn.

2. Sociale media: Actief beheer en regelmatige updates van sociale media kanalen (Facebook, Instagram, LinkedIn) om nieuws, evenementen en achtergrondverhalen te delen, en interactie met volgers te stimuleren.

3. Website: Updaten en optimaliseren van de website met relevante informatie over tentoonstellingen, educatieve programma's, en praktische informatie voor bezoekers t/m het creëren van een online aanmeldmodule voor een begeleide rondleiding.

Beleidsplan Stichting Herengracht 401 2024 – 2027

“H401 is opening the future by questioning the past.”

4. Nieuwsbrieven: Versturen van regelmatige nieuwsbrieven met hoogtepunten, aankondigingen van evenementen, en exclusieve content voor abonnees.

5. Persrelaties: Opbouwen en onderhouden van relaties met lokale en regionale media om persberichten te verspreiden en media-aandacht te genereren voor specifieke tentoonstellingen en evenementen.

6. Educatieve programma's: Ontwikkelen van educatieve programma's en rondleidingen voor scholen en studenten om hun betrokkenheid bij de stichtingen te vergroten.

7. Evenementen: Organiseren van evenementen, zoals lezingen, workshops en tentoonstelling openingen, om de interactie tussen de stichtingen en het publiek te bevorderen.

8. Monitoring en evaluatie: Voortdurende monitoring en evaluatie van de communicatie-inspanningen om de effectiviteit ervan te meten en waar nodig aanpassingen door te voeren.

4 Budget Een budget zal worden toegewezen voor de uitvoering van de verschillende communicatieactiviteiten, inclusief personeelskosten, kosten voor contentcreatie, advertenties op sociale media, drukwerk, en eventuele kosten voor externe partnerschappen.

5 Tijdlijn Het communicatieplan zal worden opgesteld voor een periode van vier jaar, met regelmatige evaluatiemomenten om de voortgang te monitoren en bij te sturen waar nodig.

Door de implementatie van dit communicatieplan streven we ernaar om de bekendheid, betrokkenheid en impact van Stichting Herengracht 401 (H401) te vergroten, en zo bij te dragen aan het behoud en de verspreiding van cultureel erfgoed en kunst.